

ప్రీతుత్పరదేవతా యైశమః.

శ నిగ్రహము

ఇది

తిరువతి వేంకటేశ్వరులచే

రచియింపబడి

శ్రీ భైరవముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపబడియె

రెండవపూర్వు

1000 కాపీలు.

బందరు.

దీనివలదు 0-1-6

1913.

1602
10.14.21

శ్రీమత్పరశురామై నమః.

శ నిగ్రహ ము .

(తిరుపతివేంకటేశుము.)

మ! ధరణీనాయకుడుత్తముండ సని సికా
ధర్మాధికారమునం ।

దు రహిన్నిల్పుట తుచ్చబుద్ధి నము
క్రిందున్ మీదునుం గాన ।

కెల్లరకార్యములు సామనేయుటకె?
నీ లక్ష్యము మాబోటు లెం !

చరు చండాల? శనిగ్రహంబ?

యిక మాసామర్థ్యముం జూడుమా

౧ ధర...కుడు - రాజు-ఈపదముచే వ్యవహరింపఁబడు చంద్రుఁడనుట - ఇందు రాజవాచకములగు పదములన్నిటికిని చంద్రుఁడనునర్థము చెప్పి కొనవలెను. ధర్మాధికారము - ధనుర్లగ్నాధికారము (బృహస్పతికుండఁదగు ధనుర్లగ్నాధికారము నీకు రాజానఁగినను నీకది తుదనెగ్గదని తా॥)

మ॥ “నరసుల్ సత్కవులు బ్రహ్మోదము
 వహించన్ మున్ను నీతండ్రి మిం ।
 చురుచిన్ వర్తనచేసె నీ వగుదు
 వా సూర్యాత్మజాతుండ,, వం ।
 చు రహిన్ ధర్మమునందు నిల్చె
 నిను నీచుం గానఁగా లేక, దు ।
 స్తరీ పాపాత్మ! శనిగ్రహంబ॥

మ॥ మతిమంతుం డని మంచివాఁడనియు
 ధర్మప్రక్రియాదీక్షిత ।
 వృత్తుఁ డీతం డని వైష్ణవం డనియును
 బ్రఖ్యాతి గన్నట్టివా !
 సితనూజుండవు నీ కెటుల్ గలిగె రా?
 నీచవృచారం, బవా
 చ్యు? తమోరూప? శనిగ్రహంబ॥

౨ సరసుల్ - సరస్సులు - సత్కవులు - మంచి
 పక్షులు - చక్రివాకములను - చురుచి - కాంతిచే
 త, సూర్యాత్మజాతుండు - సూర్యునికొడుకు (నీతం
 డ్రియగు సూర్యుని యాగ్యతంబున నిస్తుభర్యాధి
 కార్థించేసె నని తా॥)

౩. వైష్ణవుఁడు - విష్ణుభక్తుఁడు - తక్కినదిసుగ

మ॥ శతలేఖనవధాన మన్న నొకకష్టంబా?

సెబ " నంచు భూ!

పతితోఁ జెప్పించచ్చువీరుగవు చెప్ప

న్నేర్తువే? నీవు, ఛీ ।

పతితా? చెప్పనఁ గొట్టఁగా వలె నినుక

బాగ్బాగు? మేల్ మేల్? సుధీ ।

శత నీకేల? శనిగ్రహంబ॥

౪

౪౧॥ నాయం హృదయపుటోడఁ జెప్పితి "వవశ్యమ్ము

న్నినుం దిట్టి నీ ।

ధీరుల్ వీరలు గారవించినను గీర్తిం

చేరు నీ" కంచు నీ !

పేరుక జెప్పినఁ బాతకం బన్మతముల్

ప్రేలంగనీసామ్ము మ ।

శ్చారాచార? శనిగ్రహంబ॥

౫

౪౨॥ మా కంతో యుపకారిరీతిగను

సనానములకొ జూపి మా ।

మమ (నీతండ్రియగు సూర్యుఁడు కడుమోగులు కడు
నీవు నీచుఁడవైతివని తా॥)

శ్లోకమ్ముల్ విని నంతసించి మఱి
 నీశ్లోకమ్ము లన్నింటినికా ।
 మాకుం జూపియె దిద్దఁ జేసికొని
 మామా టన్న నిష్టేలీ దు
 ప్పా? కొట్లాట? శనిగ్రహంబు ॥ ౭
 మ॥ హనుమద్వానరశౌరవప్రబలదీక్షాచార్య
 బీజమ్మునకా ।
 జననంబందితి వంచు నీక యొనఁగె
 ధర్మాధిపత్య, మ్రోశం ।
 గిన నీ వా నరనాథవృత్తికిని నెగ్గే
 పూస నీకుకా వినా ।
 శన మేతెంచు శనిగ్రహంబు
 మ॥ నిను నేవించివవాఁడు పండితుఁడు
 గానీ శుంతగానీ వరే ।
 శునితోఁ జెప్పెద వెవ్వఁడో విధవ
 నీచుట్టుకా మెలంగుం దృఢం ।

౭. ఈను...బీజమ్మునకా - అంజనేయశకు గురు
 వగు శూర్యుని యంశముచేతకా - అనరనాథవృత్తి
 కికా - అదంత్రుని యభిప్రాయమునకు (రాజాభిప్రాయ
 మునకు భిన్నముగా చరించువారుచెడిపోకురనితా॥)

బును గాఁ జూతుము మేము,
కార్యమునకాఁపిపోయినంబోయె నీ!
చి శ్రుశంసేశశనిగ్రహంబ॥

ను॥ మందాసీకలమంత్రికిం దగినధర్మ
ప్రాభవం బీయ నీ ।
కు దేల్లుట్టదే కుక్క నందలముపైఁ
గూర్చుండబెట్టంగఁ దా
నం దాప్త్యమునఁ జేసి నాల్గుదెసలకా
శర్ధింపదే నీవు నా ।
చందం బైతి శనిగ్రహంబ॥

ను॥ ఒకపద్యమునునైన వే నొడివెనో?
యూహించియైనం జకా ।
సికిగా మాటల నాడెదోమఱియు
నోపీన్గా నినుం గొల్వ మే ।
మకటా! యేమనిసైచువారముర?
కార్యంబైనఁ గాకున్న, దు ।

౯. మందాసి - ఈపేరుచే వ్యవహరింపఁబడు
వాఁడా? - మంత్రికి - బృహస్పతికి - ధర్మహాళి
వము ధనుర్లగ్నాధికారము-తేలు-శుచికలగ్నము

ప్వ కులభిష్ట? శనిగ్రహంబ॥

మ॥ కలువంబై రసహీనమై వికలమై

కంకోష్ఠమై కొంగరె ।

ట్టలకుం దానకమై యమంగళమునై

డంబంపుఁ బెన్గుట్టయై

ఖలమైయొప్పెడి నీమొగమ్ము గనఁగాఁ

గీ డాను మాబోట్లతోఁ ।

జల మింకేల? శనిగ్రహంబ॥

కా॥ కోపం బేలఁ? నీపురాణ మది మాకుం

దేట తెల్లంబ నీ ।

పాపం బిట్లు ఫలించెరా? మకవిరాజ్యైర

స్వరూపమ్ముగా ।

రూపుఁ.నూపుఁజమి? కవిశ్వకులశత్రు?

త్వమ్ము నిర్భాగ్యుడా? ।

కాపం బిద్ది శనిగ్రహంబ॥

(బ్రహ్మసత్వికేర్పడిన భజుల గాఢికారమునకిచ్చినచో
బెజ్జకొక-సున్నవృత్తికమునిన్నంగుట్టుననితా॥)

గం. కవి-కుకాచాద్యులు- (బిబోబెట్టికవి
త్వముమొదలిడిన నీవుకుమ్రుడెట్లగుచుననితా॥)

శా॥ నీకంటే ఘను లంచు మమ్ము జను
 లెంతే బేర్కొనక దాన బర్ ।
 శోకం బంది కదా! సభక జెఱచి
 నీశూరత్వముక జూపి తీ ।
 శోకం బే కడతేర్చు నిన్నుఁగడతేర్చు
 న్నిక్కమీమాట దు ।
 ప్తా! కంఠోష్ఠ! శనిగ్రహంబ॥

కా॥ కుంకా! పాప మటంచు నెంచకవృథా
 కొండెమ్ములక రాజుతో ।
 బింక మ్మొప్పఁగఁ జెప్పి యాతనియదిక
 ద్వేషము పుట్టించి తీ ।
 వింకకేసెడిదేమి లేదు కడ! ని
 న్నేమందు! మీపైని మా ।
 చంక న్నాకు శనిగ్రహంబ॥

మ॥ పదివేలేండ్లు వ్రాయత్నముక సలిపి
 సంపాదింతువే సత్కవి ।
 త్వదశక, మాలని శంతకవ్యపదినక
 బ్రాహ్మణ్యముక గల్గునే! ।

పద నీవే కవి వైనచోఁ గవులు గావా?
పందులుగ్ గాడ్డలుగ్ ।

నదసజ్జాన? శనిగ్రహంబ॥

మ॥ కవితల్ సెప్పెడివారి కిప్పు సభ ఏ
ల్లానంచు రాజేంద్రుగ్గోఁ ।

జెవిలోఁజెప్పియు మంచివానివలె
రాజీమాట లాడంగ మే ।

ము విలోకింపమె? నిన్నుఁ బోల నిఁక
సల్పులైదు నీమాటలుగ్ ।

జవి గా వార? శనిగ్రహంబ॥

మ॥ అఁదూరమ్ముననుండి వచ్చిరనియ్యగ్
జాగ్రత్తవిద్యత్కవీ ।

శతలగ్ జెంది శతావధానమున మెచ్చగ్
జేయువా రంచు నీ ।

మతిలో నెల్ల నెఱింగియుం జెఱచి
తీమాడ్కిగ్ సభగ్, మాటయే ।

సతమాఁ జుట్టుశనిగ్రహంబ॥

మ॥ నిరు జేలెంచిన వచ్చు వత్సర మటంటే
కాదె నీమాటచే ।

త రహిత్ వచ్చితి మిష్ట సిక్ బలుమఱుక్
దర్శించి లాలించిసక్ ।

బిరుసై పోతి ప్రజావతిం బలె సరే భేష్
మెచ్చగా వచ్చున్ ।

సరసత్వమ్ము, శనిగ్రహంబ? ౧౨

శా॥ శీతోబుట్టువు మన్ననెక్కు మఱియు
న్నీతండ్రి వారాంగనా ।

చేశోచ్చోరుడు తీర్థపత్ని రమియించె
న్నీదుమేనల్లుడీ ।

వాతెల్ గల్గిననీకు మాత్ర మెటుల
బాటించు సద్వృత్తి, సీ ।

౧౩. ప్రజావతి - రాజు - (రాజువతి కష్టపడినది
వని శా॥)

౧౪. సీ యన్న యముడు నీతండ్రిగూర్చుచు
నీమేనల్లుడు చండుడు అని వాస్తవాగ్ధము - తక్కి
నయగ్ధము గుని మము - శనియను యముడునుగూ
ర్యపుత్రులు గనుక నన్నవమ్మలనియు గూర్చు
తిరకయగు యమున నముద్రున భార్యయగుటచే న
ముద్రునికొడుకు చంద్రుడయమునానోదయడగు
శనికి మేనల్లుడని రహస్యము. (వారాంగన - దిన
మనెడిస్త్రీ - వేశ్యయును)

చా తుచ్ఛాత్ శనిగ్రహంబ॥ ౧౯
 మ॥ జలయంత్రమును మేఘమందు నరనుత్
 శ్లాఘింప నుత్పేక్షగాఁ ।

బలుకన్ రామఁట? మేఘ మా నఁ
 టిటు చెప్పన్ దప్పు శ వ్పంచు ని ।
 మృదుమం దౌ నృపుతోడఁజెప్పి సభ
 నిఘ్నం బంచఁగాఁ జేసిరే !

చలపాడించి, శనిగ్రహంబ॥ ౨౦
 శా॥ నీదార్తార్థము రాజబంధువులకుం
 దెల్లము గా లేదో నిన్ ।

“ఛీ దుర్తార్థ? యటంచు వా రెదుటనే
 చీవాటులం బెట్టరో ? ।

మీఁద న్నిపుకరమ్ములోఁ దలను నెచ్చిన్
 దూకుకో లేదో నీ ।

చా? దుష్టాత్ శనిగ్రహంబ॥ ౨౧
 మ॥ గురుఁడున్ నూర్యుఁడుఁ జందుఁడున్
 గుజుఁడు శుక్రుండున్ బుధుండున్ బర
 పురమున్ గార్యము నిర్వహించుటకునై
 పల్కారు యత్నించుచుం ।

డిరి కాకుండునా? రావలకేతువులతో

నీవొక్కఁడుం జేరి మ ।

చ్చరముఁజూప, శనిగ్రహంబు ॥ ౨౨

శ ॥ కార్యం బాయెఁ గదా! సలక్షణముగాఁ
గాకుండ నీ వెన్నియో ।

చర్యలో చూపితి వంతమాత్రమున నీచా?
నిన్న సేనింతుమే ।

సూర్యున్ మేఘము లేమి సేయును రి?
యీనున్ పీడి యీసాపపు ॥

జర్యల్ మాను శనిగ్రహంబు ॥ ౨౩
స॥ అవివేకాత్ముడ వీవు, చారలుచితే కాస్త్యల్,
బహుకూరతా ।

దవనం బీ, నలవారు సౌమ్యు, లకటా!
వా లేడ? నీవేడ రా? ।

౨౨. ఆటుగ్రహములు వట్టుకట్టివచ్చును ముగ్గు
లేమి చేయుఁగలకని తా॥

౨౩. జ్యోతిర్జ్యోత్స్నములో శని మిగిలునుగలకు వ
త్యంతమైతి వెప్పులకిరది కాని వరదుయొగ్గులగు
చారలు కేవలహూగు దవగు నిన్ను స్నేహించురను
ట నమ్రుడనినదికాదని తా॥

ఎవ? రా చెప్పినవారు? ఎన్ గవిబుధుల్
హీనాత్ము స్నేహించురే? !

శవపర్యాయ? శనిగ్రహంబ॥ ౨౪

మ॥ నినుఁ గూడన్ బుధుఁ డందుఁ బల్కు
కవికంఠున్ మూర్ఖుఁ డెవ్వఁడు? కు
క్కను గంతీకవ మన్న నొనఁటర? కుంకా?
పందికొక్కున్ గజం ।

బనిసన్ బిల్లిని బెత్తెకం బనిస నట్లానే?
జనుల్ సవ్యరే? ।

జనతానిండ్య? శనిగ్రహంబ॥ ౨౫

మ॥ సరసాలంకృతిచారుచిత్రీకవితాసారమ్ము
మాసామ్ము సు ।

మృరవిందాసనురాశి మాజనని యా
నాలాటిమాబోట్ల కం ।

దటికిన్ విఘ్నము నేయఁ జాలు దశ

౨౫. బుధుని బుధుఁడగుట నిర్వివాదాంతము
ఇక గుర్వాకులనుగూడఁ బండితులగుటచే బుధుల
సవచ్చును, నిన్నుమాత్ర మనరాదని తా॥

౨౬. నీవు రెండుసంవత్సరముల అయిదానము
లోకొక్క రాశియందుండువాడవు కావుననందు

యెన్న న్నీకు నింకొక్క వ ।
 త్వరమే నుమ్ము శనిగ్రహంబు ॥ ౨౬
 ము॥ అకలంకమ్ముగ దేవతాకృతులు గా
 నైనన్ మహారాజవ ।
 ర్యకృతుల్ గాఁగను నైన గ్రంథములు
 చేయం బూనుమాచేతఁ ది ।
 ట్టు కవిత్వమ్మును జెప్పఁజేసితివి
 పాశుంబుద్ధిఁ జూపించి దు ।
 వ్రీ కులభివ్రీ శనిగ్రహంబు ॥ ౨౭

ఈ సుకవత్సరమును అణుమాసములును నిదివఱకే
 భీక్షకుగుటచే నీక సుక వత్సరమే నీవీధర్మాధికా
 గము (ధనుర్లగ్నాధికారము నంజుంతురు. అతైన నీ
 వ్యగ్రహములలో సుకటియగుదురమున మంబోడురు.
 గోచాకరీతిచే ధనుర్లగ్నమున జన్మించినవారికినివా
 ధముంక ముందంత విశేషించియుండిదనిరజాన్యము.

సంపూర్ణము.

తిరువతి వేంకటేశ్వరులు,
 శతావధానులు.

వేమవరాగ్రహారశ తావధానము.

ఇది 200 వందలపుటలగ్రంథము, ఇందుమా
అవధానపద్యములేకాక యితరమహాకవుల ప
ద్యములెన్నియోకలవు కొప్పరిపువారిగుట్టుమ
ట్టులనుగూర్చి గుంటూరిసీమలో సమముగా
సాక్ష్యమిడగిన పెద్దపీఠిక దీనికి గలదు, దీని వె
ల పోనేలేతో రు0-14-లు.

శృంఖలాత్యణికరణము.

ఇది చోవిసవారికి వ్యాకరణ రహస్య
ములు కవిత్వ రహస్యములు, లోనైన యనే
కవిషయములు తెలియును, ఇది మాపాణిగృ
హితా, శ్రీవరాసంజముల నొక తెలివితక్కువ
విమర్శకుఁడు వెక్కిరింపఁగా దానిమీఁద బ
యలువెడలిన ఖండసము, సుమారు 140 పు
టలుండును వెల రు 0-3-0లు

• చెల్లబిల్ల వేంకటశాస్త్రి శతావధాని,
శ్రీభైరవప్రస్నబంధరు.

10327

